

Голас Радзімы

№ 47 (1360) СНЕЖАНЬ 1974 г. ВYДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ ГОД ВYДАННЯ 19-ТЫ ЦАНА 2 КАП.

СУМЕСНАЕ САВЕЦКА-АМЕРЫКАНСКАЕ КАМ'ЮНІКЕ

У адпаведнасці з раней аб'яўленай дагаворанасцю 23—24 лістапада 1974 года ў раёне Уладзівастока адбылася рабочая сустрэча Генеральнага сакратара ЦК КПСС Л. І. Брежнева і Прэзідэнта Злучаных Штатаў Амерыкі Джэральда Р. Форда. У перагаворах прынялі ўдзел член Палітбюро ЦК КПСС, міністр замежных спраў СССР А. А. Грамыка і дзяржаўны сакратар ЗША, памочнік Прэзідэнта па пытаннях нацыянальнай бяспекі Г. Кісінджэр.

Яны абмеркавалі шырокае кола пытанняў, якія датычаць савецка-амерыканскіх адносін і сучаснага міжнароднага становішча.

У перагаворах таксама ўдзельнічалі: з савецкага боку — пасол СССР у ЗША А. Ф. Дабрынін, памочнік Генеральнага сакратара ЦК КПСС А. М. Аляксандраў, член калегіі МЗС СССР Г. М. Карніенка;

з амерыканскага боку — пасол ЗША ў СССР Уолтэр Дж. Стэсел, саветнік дзяржаўнага дэпартаменту Хелмут Соненфелт, намеснік дзяржаўнага сакратара ЗША па еўрапейскіх справах Артур Хартман, намеснік памочніка прэзідэнта па пытаннях нацыянальнай бяспекі генерал Брэнт Скаукрофт, адказны супрацоўнік дзяржаўнага дэпартаменту Уільям Хайлэнд.

Савецкі Саюз і Злучаныя Штаты Амерыкі пацвердзілі сваю рашучасць развіваць і надалей свае адносіны ў напрамку, які вызначаны прынцыповымі сумеснымі рашэннямі і заключанымі паміж дзвюма дзяржавамі ў апошнія гады асноватворнымі дагаворамі і пагадненнямі.

Яны перакананы ў тым, што такі курс адносін паміж СССР і ЗША, накіраваны на ўмацаванне ўсеагульнага міру, на паглыбленне міжнароднай разрадкі і расшырэнне ўзаемавыгоднага супрацоўніцтва дзяржаў з розным грамадскім

ладам, адпавядае жыццёвым інтарэсам народаў абедзвюх краін і іншых народаў.

Бакі лічаць, што на падставе заключаных паміж імі пагадненняў дасягнуты важныя вынікі ў справе карэннай перабудовы савецка-амерыканскіх адносін на аснове мірнага суіснавання і роўнай бяспекі. Гэтыя вынікі з'яўляюцца трывалай базай для далейшага руху наперад у ажыццяўленні гэтай перабудовы.

Адпаведна яны маюць намер працягваць, не трацячы тэмпу, нарошчваць маштабы і інтэнсіўнасць сумесных нама-

[Заканчэнне на 4-й стар.]

Падпісанне савецка-амерыканскага кам'юніке.

СУМЕСНАЯ САВЕЦКА-АМЕРЫКАНСКАЯ ЗАЯВА

У час сваёй рабочей сустрэчы ў раёне Уладзівастока 23—24 лістапада 1974 года Генеральны сакратар ЦК КПСС Л. І. Брежнеў і Прэзідэнт ЗША Джэральд Р. Форд падрабязна абмеркавалі пытанне аб далейшым абмежаванні стратэгічных наступальных узбраенняў.

Яны пацвердзілі вялікае значэнне, якое як Савецкі Саюз, так і Злучаныя Штаты Амерыкі надаюць абмежаванню стратэгічных наступальных узбраенняў. Яны перакананы ў тым, што доўгатэрміновае пагадненне па гэтым пытанню з'явілася б значным укла-

дам у справу паляпшэння адносін паміж СССР і ЗША, у справу змяншэння пагрозы вайны і ўмацавання міжнароднага міру.

Адзначыўшы каштоўнасць папярэдніх пагадненняў па гэтым пытанню, уключаючы пагадненне ад 26 мая 1972 года, яны пацвердзілі намер заключыць новае пагадненне па абмежаванню стратэгічных наступальных узбраенняў на тэрмін да канца 1985 года.

У выніку абмену думкамі па сутнасці зместу такога новага пагаднення Генеральны сакратар ЦК КПСС

і Прэзідэнт ЗША прыйшлі да вываду, што ёсць спрыяльныя перспектывы завяршыць яго выпрацоўку ў 1975 годзе.

Была дасягнута згода з тым, што далейшыя перагаворы будуць грунтавацца на наступных палажэннях:

1. Новае пагадненне будзе ўключаць у сябе адпаведныя палажэнні часовага пагаднення ад 26 мая 1972 года, якія будуць заставацца ў сіле да кастрычніка 1977 года.

2. Новае пагадненне будзе пакрываць перыяд з кастрычніка 1977 года да 31 снежня 1985 года.

3. Новае пагадненне, будучы заснавана на прынцыпе роўнасці і аднолькавай бяспекі, будзе ўключаць наступныя абмежаванні:

а) абодва бакі будуць мець права валодаць пэўнымі ўзгодненымі сумарнымі колькасцямі носьбітаў стратэгічнай зброі;

б) абодва бакі будуць мець права валодаць пэўнымі ўзгодненымі сумарнымі колькасцямі міжконтынтальных балістычных ракет і балістычных ракет на падводных лодках, аснашчаных раздзелнымі галаўнымі часткамі індывідуальнага навадзення.

4. Новае пагадненне будзе ўключаць у сябе палажэнне аб далейшых перагаворах, якія павінны пачацца не пазней 1980—1981 гг. па пытанню аб далейшых абмежаваннях і магчымым скарачэнні стратэгічных узбраенняў на перыяд пасля 1985 года.

5. Перагаворы паміж дэлегацыямі СССР і ЗША з мэтай выпрацоўкі новага пагаднення, якое будзе ўключаць указаныя вышэй палажэнні, адновяцца ў Жэневе ў студзені 1975 года.

24 лістапада 1974 года.

ЗЯЛЁНЫ ПОЯС СТАЛІЦЫ

Сталіца Беларусі ў недалёкім будучым павінна стаць горадам-паркам. Плошча зялёных насаджэнняў у Мінску павялічыцца амаль у два разы. Горад апыража сістэма каналаў, дэкаратыўных плацін, басейнаў і вадасховішчаў. У кожным мікраёме будзе возера. Іх звязка непарыўны ланцуг садоў, сквераў, бульвараў і паркаў, што перасякаюцца транспартныя артэрыямі ў розных напрамках.

— Вырашэнне гэтай праблемы, — расказвае галоўны архітэктар праекта прыгараднай зоны адпачынку Васіліса Шыльнікоўская, — ускладнялася тым, што ў самім Мінску вады недастаткова. Горад размешчаны на «купале» ўзвышша, якое служыць водападзелам паміж Чарнаморскім і Балтыйскім басейнамі, і ўсе рэкі цякуць ад горада. А Свіслач, што перасякае яго з паўночнага захаду на паўднёвы ўсход, мелкаводная. Але выйсце было знойдзена: паўнаводную раку Вілію, якая працякае за 60 кіламетраў ад Мінска, вырашылі аб'яднаць са Свіслачу. На ёй пабудавалі двухкіламетровую плаціну. У 1973 годзе на месцы чатырнаццаці вёсак, жыхары якіх атрымалі за кошт дзяржавы добраўпарадкаваныя кватэры, раскінулася вадасховішча плошчай 70 квадратных кіламетраў.

У 1975 годзе будаўніцтва Вілейска-Мінскай воднай сістэмы завершыцца: у Свіслач па каналу штодзённа будзе ўлівацца каля мільёна кубаметраў вады. У забалочанай пойме будзе створана новае вадасховішча плошчай каля 400 гектараў. Адсюль вада пойдзе ў шматлікія азёры і каналы.

Рэканструюецца пабудаванае яшчэ ў 1956 годзе Заслаўскае вадасховішча — так званая Мінскае мора. На яго паўднёвым беразе ствараецца лугапарк. Тут раскінецца музей пад адкрытым небам з экспазіцыямі ландшафтных багаццяў Беларусі — «Прырода і фантазія», «Рамонкавы луг», заліў «Рыбацкае ішасце».

На ўсход ад Мінска, у ваколіцах Лагойска, будзеца Нацыянальны парк. Ён уключыць у сябе запаведнік, этнаграфічны музей, экспанаты якога — помнікі архітэктуры, археалагічныя знаходкі, прадметы беларускага быту — размешчаны на 400 гектарах. У раёне Нацыянальнага парка таксама будуюцца матэлі, кемпінгі, гасцініцы, турбазы.

Расшырэнне лесапаркавага пояса Мінска, будаўніцтва новых вадаёмаў не толькі створаць найлепшыя ўмовы для адпачынку жыхароў і гасцей сталіцы, але і адначасова звязаныя з акавовай прыроды Беларусі.

І. АСІНСКІ.

Ягор ШАЦКІ — перадавы механізатар калгаса імя ХХІ з'езду КПСС Тапачынскага раёна. Ён намалатіў сёлета 754 тоны збожжа пры плане 530 тон. Зараз механізатар займаецца рамонтам тэхнікі.

Фота А. ЦАРЛЮКЕВІЧА.

Больш чым на тысячу тамоў урос кніжны фонд Любчанскай, Асташынскай, Шчорсаўскай сельскіх бібліятэк. У іх добра прадстаўлены класіка, сучасная савецкая і зарубежная літаратура, грамадска-палітычныя і сельскагаспадарчыя кнігі.

ЗА АДЗІН СЕЗОН

Сезон здабычы смалы-жывіцы, якая з'яўляецца сыравінай для атрымання каніфолі і шкіпінару, а таксама сыкарыстоўваецца пры вырабе шэрагу медыцынскіх прэпаратаў, завяршыла рэспубліканскае вытворчае лясанарытоўчае аб'яднанне. 763 тоны жывіцы адпраўлена на прамысловыя прадпрыемствы для перапрацоўкі.

наладжана на палігоне Смалявіцкага будаўніча-мантажнага ўпраўлення меліярацыі. Усе працэсы механізаваны, а падача гравію ў бетоначна-шпальнік, прыгатаванне сумесі зададзеных параметраў і выгрузка яе аўтаматызаваны.

Буйнапорысты бетон вырабляецца па новай тэхналогіі, прапанаванай вучонымі Беларускага політэхнічнага інстытута. Гэты матэрыял палепшыць эксплуатацыйную надзейнасць меліярацыйных сістэм, індустрыялізацыю іх будаўніцтва, знізіць расходы цэменту і металу.

ПУШНІНА НА АЎКЦЫЁН

На Малатковіцкай звераферме, што ў Пінскім раёне, утрымліваецца тры тысячы чорна-бурых лісі і восемдзесят тысяч норак. Норкі ў асноўным «модных» колераў — светла-карычневага, блакітнага. Футра гэтай гаспадаркі карыстаецца вялікім попытам на міжнародным аўкцыёне ў Ленінградзе.

ПАДЛОГА З ГУМЫ

Дахавы матэрыял, які вырабляюць на Беларускай шынным камбінаце з гумы, не ўступае звычайнаму шыферу, а па некаторых якасцях і пераўзыходзіць яго. Сыравінай для вырабу гумавага шыферу служаць адходы асноўнай вытворчасці — розныя абрэзкі і дэфектныя кавалкі корду і гумы.

Вучоныя распрацавалі тэхналогію і стварылі першую ў краіне ўстаноўку для вырабу з адыходаў шыннай вытворчасці гумава-кордавых пліт. Яны ідуць для націлу падлогі ў жывёлагадоўчых памяшканнях і прамысловых будынках. Пасля асваення практнай магутнасці бабруйскія шыннікі будуць даваць для новабудуемых 640 тысяч гумава-кордавых пліт агульнай плошчай каля паўтара мільёна квадратных метраў у год.

БОЛЬШ КНІЖНЫХ ПАЛІЦ

Кніжны фонд сельскіх бібліятэк Навагрудскага раёна павялічыўся ў гэтым годзе на трыццаць дзевяць тысяч экзэмпляраў.

5 МЕСЯЦАЎ НА АРБІЦЕ

Навуковая арбітальная станцыя «Салют-3» знаходзіцца ў касмічным палёце пяць месяцаў замест трох, запланаваных асноўнай праграмай палёту. Да 12 гадзін мажорыскага часу 25 лістапада станцыя зрабіла 2462 абароты вакол Зямлі.

У адпаведнасці з дадатковай праграмай работ працягваюцца выпрабаванні бартавых сістэм станцыі ва ўмовах працяглага палёту. У розных рэжымах палёту вывучаюцца аэрадынамічныя характарыстыкі станцыі, выконваюцца навукова-тэхнічныя эксперыменты з аўтаномнай сістэмай навігацыі, даследуюцца характарыстыкі радыётэхнічных сродкаў і сістэмы тэрмарэгулявання станцыі.

Станцыя «Салют-3» знаходзіцца ў рэжыме кіруемага палёту з пастаяннай арыентацыі на Зямлю на працягу пяці месяцаў, што значна перавышае працягласць палёту ў гэтым рэжыме касмічных апаратаў падобнага тыпу.

ПЛАН АДЗІНАЦЦАЦІ МЕСЯЦАЎ — ДАТЭРМІНОВА!

Як паведамляе ЦСУ БССР, работнікі прамысловасці рэспублікі 27 лістапада завяршылі праграму адзінаццаці месяцаў вызначальнага года дзевятай пяцігодкі па рэалізацыі прадукцыі і вытворчасці большасці важнейшых відаў вырабаў. Перавыкананы таксама заданні па прадукцыйнасці працы.

Да канца месяца звыш плана выраблена значная колькасць мінеральных угнаенняў, хімічных валокнаў, пакрышак для аўтамабіляў і сельгасмашын, электраламп, розных машын, драўнінна-валакністых пліт, дывановых і швейных вырабаў, мясных прадуктаў, кандытарскіх вырабаў, многіх відаў тавараў культурна-бытавога прызначэння і гаспадарчага ўжытку.

УКЛАДЗЕНЫ ПЕРШЫЯ ПЛІТЫ

Доследна-прамысловая вытворчасць пліт з буйнапорыстага бетону

У раённым цэнтры Масты Гродзенскай вобласці пачаўся рух па новаму масту цераз раку Нёман, злучыўшаму правабярэжную і левабярэжную часткі горада.

Фота А. ПЕРАХОДА.

ПЯТЬ ЛЕТ СОТРУДНИЧЕСТВА В КОСМОСЕ

31 октября 1974 года стартовал очередной «коллективный спутник» социалистических стран — «Интеркосмос-12». Его аппаратура предназначена для изучения характеристик микрометеоритных частиц на околоземных орбитах и исследования верхней атмосферы и ионосферы Земли. Запуск двенадцатого «Интеркосмоса» как бы завершил первую пятилетку сотрудничества социалистических стран в исследовании и освоении космического пространства — в октябре 1969 года на орбиту искусственного спутника Земли был выведен исследовательский аппарат «Интеркосмос-1».

Напомним основные этапы становления этой крупной международной программы исследования космического пространства. Программа «Интеркосмос» была принята учеными девяти социалистических стран (Болгарии, Венгрии, ГДР, Кубы, Монголии, Польши, Румынии, Советского Союза и Чехословакии) на московском совещании в апреле 1967 года. Ученых привлекли проблемы космической физики, метеорологии, связи, медицины и биологии. Объектами наблюдений стали космические лучи,

радиационные пояса, ионосфера и магнитосфера Земли и, конечно, Солнце с его колоссальным многообразием физических явлений, активно влияющих на жизнь нашей планеты.

Ученые социалистических стран в соответствии с программой «Интеркосмос» используют разнообразные космические средства познания Вселенной. Вот некоторые итоги. За прошедшее пятилетие запущены 12 искусственных спутников Земли, две геофизические ракеты типа «Вертикаль», несколько

десятков метеорологических ракет. Все эти объекты несли научную аппаратуру, разработанную специалистами социалистических стран. В комплексных экспериментах участвовали и обсерватории сотрудничающих стран.

«Страны — члены Совета Экономической Взаимопомощи будут объединять свои усилия по дальнейшему развитию научно-технического сотрудничества путем кооперации в проведении научно-технических исследований». Так сказано в Комплексной программе,

принятой XXV сессией СЭВ. Наглядная иллюстрация этого положения — работы по программе «Интеркосмос».

Советская ракетно-космическая техника позволила ученым и инженерам социалистических стран вынести свои научные приборы непосредственно в космическое пространство. В ноябре 1970 года в космос были выведены польские приборы, установленные на ракете «Вертикаль-1». Сейчас же на космической орбите начала работать аппаратура, разработанная и изготовленная румынскими специалистами из Института стабильных изотопов в городе Клуже.

С развитием науки о космосе и появлением новых возможностей проведения непосредственных космических исследований усложняются и расширяются задачи освоения космического пространства, познания Солнечной системы, солнечной-земной связи, изучения земных ресурсов из космоса. — говорит председатель Совета «Интеркосмос» при Академии наук СССР, Герой

Социалистического Труда академик Борис Петров. — Объединение усилий исследователей, кооперация и разделение труда — залог успеха в этом трудном деле...

Одна из научных задач нового спутника — ионосферные исследования. В какой-то мере их можно считать продолжением экспериментов, начатых с помощью второго восьмого «Интеркосмосов». Ионосфера — область заряженных частиц (электронов и ионов), простирающаяся вокруг Земли до высот порядка тысяч километров. Землю постоянно «обдувает» солнечный ветер — потоки плазмы и корпускулярных излучений. Малейшее изменение активности Солнца — и сразу же меняются параметры солнечного ветра. Верхняя же часть земной атмосферы, как чувствительный камертон, откликается на солнечные вспышки. Отголоски этих возмущений докатываются до Земли и вызывают полярные сияния, нарушения радиосвязи и многие другие явления, которые ученые стремятся познать и предвидеть. Разобраться в

ЯК ПЕРАМАГЛІ СТЫХІЮ

● ЗМОВА ТРОХ СТЫХІЙ ● ГЕРОЯМІ БЫЛІ УСЕ
● СЯБРЫ ПАЗНАЮЦЦА Ў БЯДЗЕ ● ДА МАГАЗІНА—НА ЦЕПЛАХОДЗЕ ● НОВАЯ ПРАФЕСІЯ—ЛОДАЧНІК ● КАБ ПАВОДКА НЕ ПАЎТАРЫЛАСЯ ●

Тое, што адбывалася на Брэстчыне ў ноч з 30 на 31 кастрычніка, нагадала містычную карціну канца свету. Сырую цемень восеньскай ночы ўзарваў нябачаны па сіле ўраган. Шалены вецер некалькі гадзін скаланаў сцены дамоў. Набрынялая ад працяглых дажджоў зямля не ў сілах была ўтрымліваць апоры электраперадач, і бетонныя слупы, нібы падрэзаныя каласы, асоўваліся ў патоку ўспененай вады... Пад цяжарам ледзянога панцыра лопаліся правады сувязі...

Сілы прыроды, быццам згаварыўшыся, разам абрушыліся на людзей. Атлантычныя цыклоны, што панавалі ў гэтых раёнах больш месяца, скінулі на Палескую нізину амаль трохгадовую норму ападкаў. Апагеям гэтага нашэсця стаў ураган, які завяршыўся снегападам. Не ў стане саўладаць з нечаканым прытокам вады, дзесяткі рэк і рачулак вырваліся з берагоў, затопіўшы тысячы квадратных кіламетраў наваколля. Так пачалася восеньская паводка на Брэстчыне, падобнай да якой не памятае ніхто.

У ПЕРШЫЯ дні лістапада становішча абвастрылася: узровень вады ў Заходнім Бузе, Прыпяці, Піне, Ясельдзе, Мухаўцы, Лясной, Шчары, Гарыні ўзняўся месцамі на 280—290 сантыметраў ад ардынара. Звыш 500 вёсак раптам аказаліся ў палоне шматкіламетравага мора неспакойнай вады. Затоплены і размытыя грунтывыя дарогі, выведзена са строю 800 кіламетраў ліній электраперадач і тэлефоннай сувязі, на нейкі час сотні населеных пунктаў пагрузіліся ў цемру.

Але самае непрыемнае было, бадай, не гэта. Няшчасце абрушылася ў той момант, калі толькі-толькі закончыліся палывыя работы і калгасы рыхтаваліся вывозіць з палёў як ніколі шодры ўраджай буракоў, бульбы, сена, льнотрасты. Паводка аярэдыла 200 тысяч тон сена, каля 47 тон забуртанай бульбы і 92 тысячы тон цукровых буракоў. Пад мутнымі хвалямі скрылася амаль 30 працэнтаў азімых.

З трывогай учываліся ў радкі газетных паведамленняў людзі ва ўсіх кутках Беларусі: «А як там, у Брэсце? Ці выстаець?»

Што будзе з людзьмі, жывёлай?»

А там была работа. Зладжаная, дакладна спланаваная, самаадданая работа тысяч людзей. Не было разгубленасці. Не было ніводнай мінуцы панікі, якая ў такіх моманты больш небяспечная, чым раз'юшаная стыхія. Тое, што адбывалася ў раёнах затоплення, можна назваць падзвігам, у якім удзельнічалі тысячы людзей.

Першае пасяджэнне абласной камісіі па барацьбе з паводкай і ліквідацыі яе вынікаў адбылося ўжо ў нядзелю 3 лістапада, — расказаў мне ў Брэсце старшыня гэтай камісіі Уладзімір Казлякевіч. — У ім удзельнічалі прадстаўнікі ўсіх гаспадарчых службаў, савецкіх і партыйных органаў, часцей Беларускай Чырванасцяжнай ваеннай акругі. Першай задачай была эвакуацыя насельніцтва, устанавленне сувязі і электразабеспячэння.

Аб ажыццяўленні кожнага з пунктаў гэтага плана можна напісаць асобна. Не было страчана ні гадзіны часу. Па заканчэнні сутак штабу ўжо дакладвалі аб аднаўленні сувязі і энергазабеспячэння. Экстрана прыняты меры на выпадак эвакуацыі людзей. Дарэчы, ад прапановы пакінуць свае вёскі ў першы ж дзень паводкі жыхары адмовіліся: па-першае, была надзея, што вада спыніцца, а па-другое, людзі ўбачылі, што выехаць яны змогуць у любы момант. Прадукты і пошту ў адрэзаныя вёскі дастаўлялі ваенныя верталёты. У найбольш небяспечных месцах наладзілі кругласутачнае дзяжурства, і калі, напрыклад, у ноч з 12 на 13 лістапада сіноптыкі паведамілі аб павышэнні вады ў Бузе, на ногі ў лічаныя мінуцы былі пастаўлены сотні людзей.

У абкоме партыі я бачыў спісы найбольш вызначыўшыся. Дзесяткі, сотні прозвішчаў. Вадаціцелі, трактарысты, экскаватаршчыкі, рабочыя прадпрыемстваў, калгаснікі, студэнты. Гэта іх воля і працавітыя рукі сталі той жалезнай сілай, перад якой бездапаможнай аказалася нават звар'яцелая стыхія.

А тым часам на дапамогу вобласці спышалася ўся рэспубліка. Работу ўзначаліла ўрадавая камісія па барацьбе з паводкай на чале з намеснікам Старшыні Савета Міністраў БССР Ю. Колакавалым. У раён паводкі адрозу ж пасля святочнай

«Амфібіі» на вясковых вуліцах—звычайны ў гэтыя дні пейзаж для Брэстчыны.

Фота Г. УСЛАВА і В. ГЕРМАНА.

дэманстрацыі 7 лістапада тэрмінова выехаў першы сакратар ЦК КПБ П. Машэраў.

На працягу сутак на Брэстчыну даставілі каля 250 балотных і некалькі тысяч звычайных трактараў. Практычна ніводная аўтамашына з гарадскога аўтапарка не была надоўга адарвана ад звычайных гаспадарчых рэйсаў, бо для барацьбы з паводкай у Брэст перакінулі каля тысячы магутных грузавікоў і самазвалаў.

Гэта дапамога працягваецца і сёння, калі на чыгуначных станцыях разгружаюцца эшалоны з дадатковымі будматэрыяламі, мінеральнымі ўгнаеннямі, тэхнікай.

Першы націск стыхіі мы вытрымалі з поспехам, — гаворыць У. Казлякевіч. — Паводцы не ўдалася захапіць людзей знянацку. Цяпер самы цяжкі ўчастак адзінаборства — у «глыбінцы», у палескіх калгасах, дзе трэба вызваляць з вады бульбу, буракі, сена...

ВЕРТАЛЁТ на момант завяс над невялічкім, у размах лапасцей вінта астраўком і ацярожна, быццам навомацак, апусціўся на глеістую зямлю.

Прыехалі, Беразцы! — крыкнуў з кабіны праз свіст рухавікоў адзін з пілотаў.

А дагэтуль была гадзіна палёту над чорнай роўнядзю вады, з якой асірацела тырчэлі макаўкі копаў ды купы запэканага пенай ланяку над пераплаценнем асушальных каналаў, якія, нібы перанажытыя артарыі хворага арганізма, гналі і гналі некуды патокі ўскаламанай вады; над рэчышчамі безыменных рачулак, што ўпіваліся цяпер сваёй веліччу.

Беразцы, вёска ў Столінскім раёне, — адна з самых крытычных кропак паводкі. Сюды прыкацілі свае сцюдзёныя хвалі адрозу чатыры ракі — Пры-

пяць, Ясельда, Стыр і Бобрык. З паветра здавалася, што сушы ў вёсцы ніколі і не было, а дамы, з платамі і хлявамі, пабудаваны чамусьці проста сярод вады. Яшчэ мы паспелі заўважыць, як, пакідаючы белыя буруны за кармой, па вясковых вуліцах праносіліся дзесяткі маторак. Ля будынка старой царквы на якары стаялі цеплаход і вялікая баржа. Адна з маторак падвезла нас да будынка сельсавета.

— Восем так і жывём цяпер, — сказаў, вітаючыся, старшыня Савета Сяргей Бут-Гусамі. — Без лодкі — ні кроку. Цеплаходам вось прадуцці з верталётаў да магазіна падвозім.

Першае, што кінулася ў вочы, — новенькая схема населенага пункта на стала ў старшыні. Падлічыў: вёска, дзе 225 двароў, разбіта дзесяткі на два драбніткі астравоў. Тут жа, на схеме, — план эвакуацыі людзей і жывёлы.

Дзяжурым кругласутачна, — працягваў старшыня сельсавета. — Вада ўсё яшчэ неспакойная, але жыццё ўвайшло ў звычайную каляіну. Працуем, дзеці вучацца, нават два вяселлі згулялі ў гэты час. Маладыя на маторках распісвацца прыязджалі.

Так, жыццёвы рытм у вёсцы стабілізаваўся. У гэтым я пераканаўся за суткі, што правёў у Беразцах. Але я ўбачыў і другое — штодзённую мужнасць людзей, якія ў найцяжэйшых умовах літаральна адваёўваюць у вады кожную тону сена, цэнтнер буракоў, бульбы. У гэтыя дні ў вёсцы з'явілася новая прафесія — лодачнік. Беразцоўская «флатылія» налічвае звыш 300 суднаў. На лодках вывозяць з лугоў сена, з ледзяной вады перабуртоўваюць на сухое буракі і бульбу, на лодках возяць у школу дзя-

цей і адпраўляюць з ферм маляка.

Раніцай была сустрэча са старшынёй мясцовага калгаса Уладзімірам Украінцам.

— Страты, безумоўна, будуць, — расказаў ён. — Але мы зробім усё, каб звесці іх да мінімуму. Галоўнае зараз — выратаваць кармы і не дапусціць зніжэння надояў. Вельмі ўдзячны за дапамогу войнам ЧБВА, савецкім і партыйным органам. Да нас прылятаў першы сакратар ЦК КПБ П. Машэраў. Цікавіўся становішчам, пытаў, якая дапамога патрэбна. Пакінутымі мы сябе не адчуваем. З намі ўся краіна.

ЯШЧЭ не спала канчаткова вада, а спецыялісты не падлічылі, у што, урэшце, абыйдзецца каварства прыроды, аднак ужо можна гаварыць аб тым, што суровае выпрабаванне на стойкасць людзі вытрымалі. Цалкам выратаваны бульба і буракі, ідзе вывозка сена, аказана дапамога людзям грашма, будматэрыяламі, многія сем'і атрымалі новыя кватэры. Робіцца ўсё магчымае, каб падзеі сёлетняй восені не адбіліся на вытворчых планах будучага года.

Да ведаўшыся аб суровым нораве мясцовых рэк, вучоныя прымаюць меры, каб прадухіліць падобныя здарэнні ў будучым. Завершана работа над схемай комплекснага выкарыстання зямельных і водных рэсурсаў у басейне Буга, над якой працавалі спецыялісты з Беларусі, Украіны і Польшчы. Прадугледжана будаўніцтва новых дамб, вадасховішчаў, расшырэнне сеткі каналаў.

Стыхія можна перамагчы, калі супрацьпаставіць ёй арганізаванасць, мужнасць. Што ж, гэтых якасцей нам не займаць.

Вячаслаў ХАДАСОЎСКІ.

КАЛЯРОВЫЯ ПЕРАДАЧЫ

У праграмах Беларускага тэлебачання за верасень гэтага года з'явіліся назвы некалькіх перадач з прыліскай: «Пробная каляровая».

Намеснік старшыні Дзяржаўнага камітэта Савета Міністраў БССР па тэлебачанню і радыёвяшчання В. ЧАМАНІ расказвае аб першых кроках беларускага каляровага вяшчання.

— Перш за ўсё, — сказаў Віталій Дзмітрыевіч, — хацелася б падкрэсліць, што пачатак каляровага вяшчання выходзіць за рамкі звычайнага новаўвядзення тэлебачання. Гэта — вялікая падзея ва ўсім культурным жыцці рэспублікі. Мы разглядаем каляровае вяшчанне, якое ўжо само па сабе садзейнічае эмацыянальнаму ўспрыняццю адлюстравання, набліжае экран да рэальнага жыцця, як сродка рэзкага паляпшэння зместу нашых перадач, выбару тэмы, распрацоўкі яе.

Падрыхтоўка да каляровага вяшчання вялася доўгі час як па тэхнічнай, так і па творчай лініях. Мы закупілі навішнюю айчынную апаратуру — відэамагнітафоны «Кадр-3», перасоўваючую тэлевізійную станцыю каляровага вяшчання «Лотас», цэнтральную апаратуру, спецыяльную тэлекінапраекцыйную ўстаноўку. У верасні вялася спецабслівая «абкатка» тэхнікі. Пачалі мы з малага. У апошнім квартале гэтага года, напрыклад, аб'ём каляровага вяшчання склаў 73 гадзіны, у тым ліку ўласнага (г. зн. падрыхтаваных сваімі сіламі перадач) — 46 гадзін. У будучым годзе гэтыя лічбы адпаведна складуць 225 і 109,5 гадзіны.

Далейшы штуршок у сваім развіцці каляровае тэлебачанне атрымае пасля завяршэння будаўніцтва першай чаргі новага тэлевізійнага апаратна-студыйнага комплексу, якое вядзецца ў Мінску ў раёне абсерваторыі.

Ужо цяпер мы маем магчымасць весці каляровыя трансляцыі са стадыёнаў і іншых адкрытых пляцовак пры натуральным дзённым асвятленні, з прыстасаванай студыі паказваць канцэрты, выступленні аглядальнікаў, перадавікоў вытворчасці, пісьменнікаў, даваць у эфір каляровыя кінастужкі і відэамагнітафонныя запісы.

Адпаведна зновымі магчымасцямі пераглядаюць свае творчыя планы тэлежурналісты. Галоўная рэдакцыя грамадска-палітычнага вяшчання, напрыклад, намеціла рэгулярныя перадачы «Тыдзень планеты», правядзенне суботніх сустрэч з прадстаўнікамі рабочага класа, перадачы «Зроблена ў Беларусі» і іншыя.

Першыя водгукі на нашы каляровыя перадачы прыйшлі самыя добрыя. Але калектыў Беларускага тэлебачання плануе зрабіць яшчэ вельмі многае, каб каляровы экран стаў сапраўды сябрам і дарадчыкам глядачоў.

фізікі космоса болгарскай Акадэміі навук, возглавляемыя Кириллом Серафимовым. На спутнике стоит масс-спектрометр, изготовленный советскими и чехословацкими специалистами из Геофизического института Академии наук ЧССР. Работой руководил доктор Ян Шмилауэр. Наконец, космический дебют отмечают наши румынские коллеги, возглавляемые профессором Виктором Мерчем. В короткий срок они разработали ювелирный прибор для калибровки (проверки) масс-спектрометров в полете. Примечательно, что на спутнике установлен прибор-анализатор микрометеоритов, изготовленный специалистами трех стран — Венгрии, Советского Союза и Чехословакии...

— Главный результат этих работ, — сказал в заключение Вадим Истомин, — образование международного коллектива ученых и инженеров, хорошо знающих и понимающих друг друга. За таким сотрудничеством — будущее...

Алексей ГОРОХОВ.

АПН.

сути ионосферных процессов — значит сделать еще один шаг к познанию солнечно-земных связей.

Незadolго до запуска «Интеркосмоса-12» мы встретились с одним из научных руководителей работ по этому спутнику доктором физико-математических наук Вадимом Истоминим из Института космических исследований Академии наук СССР.

— Это первый спутник, на котором нет «чисто» советских приборов, — сказал доктор Истомин. — Вся научная аппаратура — результат дружной работы ученых и инженеров нескольких стран. Например, впервые испытывается ионосферный зонд, разработанный под руководством Юргена Ристенбаха в Институте электроники Академии наук ГДР. Другой комплекс зондов создан совместно советскими и болгарскими специалистами. Советская «доля» — поставка чувствительных элементоз-датчиков. Разработана же электронной схемы взята на себя ученые из Группы

ПО ПУТИ СОЦИАЛИЗМА, ДРУЖБЫ И МИРА

РЕЧЬ ГЕНЕРАЛЬНОГО СЕКРЕТАРЯ ЦК КПСС Л. БРЕЖНЕВА В УЛАН-БАТОРЕ НА ТОРЖЕСТВЕННОМ ЗАСЕДАНИИ ЦК МОНГОЛЬСКОЙ НАРОДНО-РЕВОЛЮЦИОННОЙ ПАРТИИ И ВЕЛИКОГО НАРОДНОГО ХУРАЛА МНР, ПОСВЯЩЕННОМ 50-ЛЕТИЮ III СЪЕЗДА МНРП И ПРОВОЗГЛАШЕНИЯ МОНГОЛЬСКОЙ НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКИ

Уважаемый товарищ Цеденбал!

Уважаемые члены Центрального Комитета Монгольской народно-революционной партии!

Уважаемые депутаты Великого Народного хурала!

Дорогие друзья!

Сегодня мы отмечаем выдающуюся дату. Пятьдесят лет назад монгольский народ под руководством своей революционной партии создал Монгольскую Народную Республику, встал рядом с народами Советского Союза в борьбе за новую, социалистическую жизнь.

Ваш полувековой опыт представляет собой крупное завоевание революционной мысли и действия. Именно здесь, на вашей земле, как и в ряде советских республик, воплотилась в реальность идея В. И. Ленина о переходе к социализму, минуя капитализм. В этом — огромный вклад монгольских коммунистов, монгольского народа в процесс мирового общественного развития.

Пять десятилетий прошло с тех пор, как III съезд МНРП определил генеральный курс развития страны — курс на социализм. Решая историческую задачу, поставленную съездом, монгольские коммунисты всегда проявляли сознание высокой ответственности за общее дело, горячо защищая интересы социализма, его мировые позиции.

И вполне естественно, дорогие товарищи, что народы

стран социалистического дружелюбия, все борцы за марксистско-ленинские идеалы, за социальный прогресс рассматривают ваш славный юбилей как общий, интернациональный праздник.

Для нас, представителей Советской страны, большая радость быть вместе с вами в этот торжественный день. От имени Центрального Комитета КПСС, Президиума Верховного Совета СССР, Советского правительства, от всего нашего народа горячо и сердечно поздравляем монгольский народ, монгольских коммунистов с 50-летием образования республики.

Мы приветствуем ведущую силу социалистического строительства — растущий монгольский рабочий класс, всех тех, кто поднимает индустрию, ищет и ставит на службу народному хозяйству природные богатства, создает новый облик страны.

Мы обращаем слова приветствия трудовому аратству Монголии, ко всем тем, кто развивает сельское хозяйство, поднимая на новый уровень традиционную и очень важную отрасль экономики страны.

Мы приветствуем монгольскую интеллигенцию, всех тех, кто развивает монгольскую науку, создает новые культурные ценности, учит и воспитывает подрастающее поколение, кто заботится о здоровье людей.

Дорогие друзья! Мы только что выслушали глубокий,

насыщенный яркими, убедительными фактами доклад Первого секретаря Центрального Комитета Монгольской народно-революционной партии, Председателя Президиума Великого Народного хурала товарища Ю. Цеденбала. Перед нами как бы предстала живая история борьбы монгольского народа за освобождение от пут феодализма, за утверждение своей независимости, за радикальное обновление условий жизни всего общества.

Из доклада видно, что вы, товарищи, прошли — и прошли успешно — очень важный и, пожалуй, самый трудный этап в создании социализма.

Нам понятно, что монгольские коммунисты с удовлетворением отмечают глубокие изменения, которые произошли в сельском хозяйстве страны. Объединившись в трудовые кооперативы, потомственные люди земли — араты овладевают новейшими сельскохозяйственными машинами, современной технологией животноводства и земледелия.

Наряду с этим ваша страна накопила немалый опыт развития крупного промышленного производства. Ваша гордость сегодня — индустриальный Дархан, новый горно-обогатительный комплекс Эрдэнэт, угольные разработки Шарын-Гола.

И особо, как еще об одном громадном завоевании народной Монголии, хотелось бы

сказать о развитии науки, расцвете национальной социалистической культуры. В стране вырос большой отряд интеллигенции, плоть от плоти народа. Широкую известность получили многие исследования монгольских ученых, работу которых направляет и объединяет монгольская Академия наук. Произошла подлинная революция в здравоохранении и просвещении.

Как не порадоваться всем этим замечательным успехам, этим разительным переменам на монгольской земле!

С глубоким уважением и товарищеской симпатией все друзья Монголии воспринимают огромную творческую работу, проделанную монгольскими коммунистами. Партия воспитала поколения людей, для которых социализм стал кровным жизненным делом, людей сознательных и деятельных, подлинных патриотов и интернационалистов. Она росла и мужала вместе со страной, вбирая в свои ряды лучших представителей трудящихся. Ее политика на всех этапах борьбы за социализм была подчинена служению народу, его интересам. В этом — основа высокого авторитета Монгольской народно-революционной партии, ее Центрального Комитета, возглавляемого верным сыном монгольского народа, видным деятелем мирового коммунистического движения товарищем Ю. Цеденбалом.

Дорогие друзья! Празднуя сегодня большую дату в жизни Монголии, мы с чистой совестью можем сказать, что на-

роды наших стран всегда и во всем жили единими помывами и, как братья, помогали друг другу.

Летопись нашей дружбы насчитывает много славных страниц. Но, как и прежде, всем нам особенно дорого воспоминание об исторической встрече Владимира Ильича Ленина с Сухэ-Батором, бесстрашным вождем монгольской революции. От этой встречи берет начало большой путь, пройденный нами плечом к плечу.

Никогда не изгладятся из памяти совместные битвы в монгольских степях против белогвардейских банд барона Унгерна. Не забыть нам и героическую эпопею Халхин-Гола, когда советские и монгольские воины дали сокрушительный отпор японским милитаристам, попытавшимся посягнуть на монгольскую землю. Плечом к плечу в 1945 году солдаты наших стран громили империалистическую квантунскую армию, захватившую значительную часть Китая, оказали мощную поддержку освободительной борьбе народов Азии.

Советские люди помогают своим монгольским братьям строить новую жизнь. В свою очередь и монгольские товарищи помогают нам. И ведь эта помощь не от избытка. Мы бескорыстно делимся друг с другом тем, в чем нуждаемся и сами. Именно так поступали советские люди, поддерживая монгольский народ еще в первые, трудные годы Советской власти.

СУМЕСНАЕ САВЕЦКА-АМЕРЫКАНСКАЕ КАМЮНИКЕ

[Заканчэне. Пачатак на 1-й стар.]

ганняў па ўсіх напрамках, вызначаных у раней падпісаных дакументах, з тым, каб працэс палітычнага адносін паміж СССР і ЗША развіваўся і далей няспына і каб ён стаў незваротным.

Была выказана ўзаемная рашучасць няўхільна і ў поўным аб'ёме выконваць узаемныя абавязальствы, узятыя на сябе СССР і ЗША па заключаных паміж імі дагаворах і пагадненнях.

II

Асабліва ўвага ў ходзе перагавораў была ўдзелена асноўнаму напрамку савецка-амерыканскіх адносін: мерам па ліквідацыі пагрозы вайны і спыненню гонкі ўзбраенняў.

Бакі пацвярджаюць, што дасягнутыя паміж СССР і ЗША пагадненні аб прадудзіленні ядзернай вайны і абмежаванні стратэгічных узбраенняў з'яўляюцца добрым пачаткам працэсу стварэння гарантыі супраць узнікнення ядзернага канфлікту і вайны наогул. Яны выказалі сваё глыбокае перакананне ў неабходнасці развіваць гэты працэс і выказалі надзею, што іншыя дзяржавы таксама ўнясуць у яго свой уклад. Са свайго боку СССР і ЗША будуць працягваць прыкладаць энергічныя намаганні з мэтай вырашэння гэтай гістарычнай задачы.

Сумесная заява па пытанню аб абмежаванні стратэгічных наступальных узбраенняў публікуецца асобна.

Абодва бакі зноў падкрэслілі важнасць і неабходнасць сур'ёзных намаганняў, накіраваных на тое, каб прадудзіліць небяспечныя, звязаныя з распаўсюджваннем ядзернай зброі ў свеце. У сувязі з гэтым яны падкрэслілі важнасць павышэння эфектыўнасці дагавору аб нераспаўсюджванні ядзернай зброі.

Было адзначана, што ў адпаведнасці з раней дасягнутымі дагаворанасцямі адбыліся першапачатковыя кантакты паміж

прадстаўнікамі СССР і ЗША па пытаннях, якія датычаць падземных ядзерных выбухаў у мірных мэтах; мер, накіраваных на ліквідацыю небяспечных выкарыстання сродкаў уздзеяння на прыроднае асяроддзе ў ваенных мэтах, а таксама мер, якія датычаць найбольш небяспечных, смяротных хімічных сродкаў уздзеяння вайны. Дамоўлена працягваць актыўныя пошукі ўзаемапрыемальных рашэнняў па ўказаных пытаннях.

III

У час сустрэчы адбыўся абмен думкамі па шэрагу міжнародных праблем. Асабліва ўвага была ўдзелена перагаворам, якія вядуцца з удзелам абодвух бакоў і маюць мэтай ліквідацыю існуючых крыніц напружанасці, умацаванне міжнароднай бяспекі і міру ва ўсім свеце.

Разгледзеўшы ход нарады па бяспецы і супрацоўніцтва ў Еўропе, бакі прышлі да вываду, што ёсць магчымасць для яе паспяховага завяршэння ў бліжэйшы час. Яны зыходзяць з таго, што дасягнутыя важныя вынікі ў рабоце нарады дадуць магчымасць завяршыць яе на вышэйшым узроўні, што будзе адпавядаць значнасці гэтага мерапрыемства для мірнага будучага Еўропы.

СССР і ЗША надаюць таксама важнае значэнне перагаворам аб узаемным скарачэнні ўзброеных сіл і ўзбраенняў і звязаным з гэтым мерам у Цэнтральнай Еўропе. Яны дагаварыліся актыўна садзейнічаць знаходжанню ўзаемапрыемных рашэнняў на аснове прыняцця ненаяснення шкоды бяспецы кога-небудзь з бакоў і недапушчэння аднабаковых ваенных пераваг.

Абмеркаваўшы сітуацыю, якая склалася ў раёне Усходняга Міжземнамор'я, бакі цвёрда выказалі ў падтрымку не-

залежнасці, суверэннасці і тэрытарыяльнай цэласнасці Кіпра і будуць рабіць усе намаганні ў гэтым напрамку. Яны лічаць, што справядлівае вырашэнне кіпрскага пытання павінна грунтавацца на строгім выкананні рашэнняў Савета Бяспекі і Генеральнай Асамблеі ААН адносна Кіпра.

Пры абмене думкамі па праблемах Блізкага Усходу абодва бакі выказалі сваю заклапочанасць у сувязі з небяспечным становішчам у гэтым раёне. Яны пацвердзілі свой намер прыкласці ўсе намаганні для садзейнічання вырашэнню ключавых пытанняў справядлівага і трывалага міру ў гэтым раёне на аснове рэзалюцыі Савета Бяспекі ААН 338, з улікам законных інтарэсаў усіх народаў гэтага раёна, уключаючы палесцінскі народ, і з павагай права на незалежнае існаванне ўсіх дзяржаў гэтага раёна.

Бакі лічаць, што жэнеўская канферэнцыя павінна адыграць важную ролю ва ўстанаўленні справядлівага і трывалага міру на Блізкім Усходзе і павінна аднавіць сваю работу як мага хутчэй.

Было разгледжана становішча спраў у сферы гандлёва-эканамічных і навукова-тэхнічных сувязей паміж СССР і ЗША. Абодва бакі пацвердзілі вялікае значэнне, якое меў бы далейшы прагрэс у гэтай галіне для савецка-амерыканскіх адносін, і выказалі сваё цвёрдае імкненне працягваць расшыраць і палітычна ўзаемавыгаднае супрацоўніцтва.

Было падкрэслена асаблівае значэнне, якое надаецца імі наладжванню на доўгатэрміновай аснове гандлёва-эканамічнага супрацоўніцтва, уключаючы буйна-

маштабныя праекты. Бакі лічаць, што такога гандлёва-эканамічнае супрацоўніцтва будзе служыць справе павышэння стабільнасці савецка-амерыканскіх адносін.

З задавальненнем адзначаны паспяхова ход рэалізацыі пагадненняў і развіцця сувязей і супрацоўніцтва паміж СССР і ЗША ў галіне навукі, тэхнікі і культуры. Па перакананню бакоў далейшае развіццё такога супрацоўніцтва будзе ісці на карысць народам абедзвюх краін і з'явіцца важным укладам у вырашэнне агульнасусветных навукова-тэхнічных праблем.

Перагаворы праходзілі ў абстаноўцы шчырасці і ўзаемаразумення, у чым знайшло адлюстраванне канструктыўнае імкненне абодвух бакоў да ўмацавання і далейшага развіцця адносін мірнага супрацоўніцтва паміж СССР і ЗША, да забеспячэння прагрэсу ва ўрэгуляванні нявырашаных міжнародных праблем у інтарэсах захавання і ўмацавання міру.

Вынікі праведзеных перагавораў з'явіліся пераканаўчым пацвярджэннем практычнай каштоўнасці савецка-амерыканскіх сустрэч на вышэйшым узроўні іх выключна важнай ролі ў фарміраванні новых адносін паміж Савецкім Саюзам і Злучанымі Штатамі Амерыкі.

Прэзідэнт Форд пацвердзіў запрашэнне Л. І. Брэжневу наведаць ЗША з афіцыйным візітам у 1975 годзе.

Дакладны тэрмін візіту будзе ўзгоднены дадаткова.

24 лістапада 1974 года.

За Саюз Савецкіх
Сацыялістычных Рэспублік
Л. БРЭЖНЕУ,
Генеральны сакратар ЦК КПСС

За Злучаныя Штаты Амерыкі
Дж. ФОРД,
Прэзідэнт Злучаных
Штатаў Амерыкі

Первый секретарь ЦК МНРП, Председатель Президиума Великого Народного хурала МНР Ю. ЦЕДЕНБАЛ вручает Генеральному секретарю ЦК КПСС Л. И. БРЕЖНЕВУ Золотую звезду почетного гражданина МНР.

Так поступали и монгольские друзья. Особенно почувствовал это наш народ в пору тяжелых испытаний, в годы Великой Отечественной войны. Вот красноречивый факт. В 1943 году, в разгар ожесточенных боев с фашистскими захватчиками, на фронт прибыла монгольская делегация во главе с маршалом Чойбалсаном. Она передала Советской Армии колонну танков, созданную на средства, собранные монгольскими трудящимися. Такое, товарищи, не забывается!

Отношения между Советским Союзом и Монгольской Народной Республикой предстают сегодня перед всем миром как образец отношений социалистического типа, пронизанных общей заинтересованностью в успехах друг друга.

Прочные основы равноправного союзничества были заложены еще ленинским договором 1921 года. Мы добрым словом вспоминаем протокол 1936 года о взаимной помощи, союзный договор 1946 года. По поручению ЦК КПСС и Советского правительства мне выпала честь подписать в 1966 году здесь, в Улан-Баторе, вместе с товарищем Цеденбалом Договор о дружбе, сотрудничестве и взаимной помощи, который надежно служит и обширным хозяйственным связям наших стран, и неприкосновенности рубежей социалистической Монголии, и интересам мира и добрососедства в Азии.

Дорогие товарищи! Могу сказать вам, что вопросы развития братского советско-монгольского сотрудничества всегда привлекают к себе самое пристальное внимание Политбюро ЦК нашей партии и Советского правительства. Дружба с народной Монголией, нашим старейшим соратником по борьбе за социализм, — это для нас, советских людей, дело чести и международного долга.

С большим удовлетворением мы с вами можем сказать, что тесные связи братских народов СССР и Монголии богаты и многообразны, они воплощены в тысячах и тысячах конкретных дел, больших и малых.

Неразрывные товарищеские узы соединяют обе наши

партии. Обмен опытом строительства новой жизни, сотрудничество в вопросах идеологической и партийно-организационной работы, координация действий на международной арене — все это давно стало для нас с вами естественной нормой жизни. Регулярные контакты и сотрудничество профсоюзов, женских, молодежных и иных массовых организаций приводят к тому, что десятки тысяч трудящихся наших стран находятся в постоянном живом общении друг с другом, укрепляя тем самым глубочайшие корни нашей дружбы.

Говоря об общественных организациях, я не могу не упомянуть об одной из них, которой принадлежит важная роль в развитии отношений между нашими странами. Я имею в виду Общество монголо-советской дружбы. Рад сообщить вам, товарищи, что за большие заслуги в укреплении и развитии дружбы и сотрудничества между народами Монгольской Народной Республики и Советского Союза Президиум Верховного Совета СССР наградил это общество орденом Дружбы народов.

Эта награда — символ нашего уважения и признательности всем гражданам Монгольской Народной Республики, которые содействуют тому, чтобы братское сотрудничество наших стран и народов становилось все более глубоким и разносторонним. Примите сердечные поздравления, товарищи руководители и активисты Общества монголо-советской дружбы!

И, конечно, исключительно важное значение мы придаем развитию экономических связей. Они развиваются все более и более активно. Об этом очень убедительно и ярко говорил здесь товарищ Цеденбал. Неуклонно растет объем товарооборота между нашими странами. Мы получаем от вас теперь не только традиционную продукцию вашего животноводства — мясо, шерсть и др., но и изделия ваших новых промышленных предприятий и некоторые виды ценных минералов. Со своей стороны мы стремимся, насколько возможно, полнее удовлетворять ваши потребности в промышленном оборудовании, сельскохозяйственных машинах, автомобилях, товарах

массового спроса. Советский Союз оказывает Монголии содействие в освоении целинных земель, в строительстве крупных животноводческих хозяйств, современных фабрик и заводов, новых жилых районов.

Наша партия и весь наш советский народ исходят из того, что содействие, которое Советский Союз оказывает экономическому развитию братской Монголии, может вам успешнее решать стоящие перед страной задачи ускоренного развития народного хозяйства и дальнейшего подъема благосостояния трудящихся Монголии.

Как уже упоминал здесь тов. Цеденбал, вместе с вашими инженерами и техниками в МНР трудится большая группа советских специалистов. По отзывам монгольских товарищей, они работают добросовестно, с большой отдачей. Пользуясь случаем, я желаю своим соотечественникам, находящимся в братской Монголии по просьбе правительства МНР, и впредь с честью выполнять интернационалистскую миссию, доверенную им нашей партией.

В своем докладе тов. Цеденбал уделит внимание проблеме производственной кооперации и дальнейшему экономическому сближению наших стран. Это действительно большое и нужное дело. Работа в едином ритме, несомненно, принесет общую пользу.

Все более важное значение приобретает деятельность вашей страны в Совете Экономической Взаимопомощи, ее участие в Комплексной программе социалистической экономической интеграции. Смело можно сказать, что новые формы сотрудничества с братскими странами помогут Монгольской Народной Республике более эффективно использовать свои внутренние ресурсы, достигнуть передовых рубежей в развитии экономики, науки и культуры.

Товарищи! Своей первейшей задачей и советские, и монгольские коммунисты считают подъем благосостояния трудящихся на основе роста производительности труда и повышения эффективности производства. На это нацелены решения нашего XXIV съезда, в этом же направлении идут решения и вашего XVI съезда.

Мы от души желаем вам, дорогие друзья, претворения в жизнь всего вами намеченного!

Товарищи! О делах нашего народа вы знаете достаточно хорошо. Ваши печать, радио, телевидение по-дружески широко и объективно освещают все стороны жизни Советского Союза. Это освобождает меня от необходимости подробно говорить на эту тему. Скажу лишь, что объем работ у нас велик и разнообразен, и советские люди трудятся напряженно, чтобы достойно завершить выполнение текущего пятилетнего плана.

Советский народ един, он тесно сплочен вокруг своей Коммунистической партии. На призывы Центрального Комитета партии трудящиеся городов и сел отвечают новыми трудовыми инициативами. Массовое социалистическое соревнование охватило всю страну. От Балтики до Тихого океана, на всех огромных просторах Советской страны кипит горячая дружная работа советских людей.

Наша партия и наш народ сознают свою огромную ответственность за великое дело коммунистического строительства. И будьте уверены, товарищи, что советские люди не пожалеют сил для того, чтобы воплотить в жизнь высокие идеалы, во имя которых была совершена Великая Октябрьская социалистическая революция, во имя которых борется наша партия, живет и трудится весь советский народ!

Позвольте, уважаемые товарищи, теперь коротко остановиться на делах международных. Вы, наши близкие соседи, друзья и союзники, хорошо знаете принципы, цели и главные направления миролюбивой ленинской внешней политики Советского Союза. Они с достаточной полнотой изложены в решениях XXIV съезда нашей партии, в официальных документах Советского государства, в выступлениях советских руководителей.

Наша внешняя политика — это настойчивая борьба за мир и безопасность, против всех видов империалистической агрессии и диктата, против ущемления прав народов, за перестройку международных отношений на основе справедливых, демократических принципов.

И мы искренне рады, дорогие товарищи, что в этой благородной борьбе рука об руку с нашей страной, со всеми братскими социалистическими государствами идет народная Монголия. Мы с признательностью отмечаем, что Монгольская Народная Республика вносит достойный вклад в разработку и проведение в жизнь согласованного внешнеполитического курса братских стран. Ее голос звучит ныне на международной арене весомо и авторитетно, ибо это голос мира и справедливости.

Мне хотелось бы, товарищи, коснуться здесь одного вопроса, который не может не занимать внимания СССР и Монгольской Народной Республики как государств, связанных тысячами уз с жизнью, делами, интересами и судьбами стран азиатского континента.

Каков надежный, верный маршрут к установлению прочного мира и добрососедских отношений на азиатском континенте — вот вопрос, затрагивающий интересы каждой азиатской страны в отдельности и всех стран в целом.

Империалистическая политика разделения и натравливания друг на друга народов

продолжается и поныне, хотя внешние формы ее меняются. Былое хозяйничанье колонизаторов сохранило кое-где на азиатской земле пережитки национальной и религиозной вражды, недоверия и взаимных подозрений. Как, по старинному выражению, «мертвый хватает живого», так и эти недобрые пережитки прошлого мешают нормальному, здоровому развитию отношений между некоторыми странами Азии.

Но все это вовсе не значит, что у стран Азии нет общих интересов, что азиатские народы не могут найти между собой общего языка. Напротив, товарищи, мы твердо убеждены: придет время, когда народы Азии будут жить по законам мира и добрососедства!

Идея мира и безопасности в Азии на основе совместных усилий — отнюдь не новая идея. Азиатские государства, исходя из своего исторического опыта, уже не раз выдвигали такие принципы и нормы отношений, на которые можно опираться в формировании мирных, здоровых связей между народами.

В пятидесятые годы о своей приверженности принципам мирного сосуществования официально заявили правительства Индии, Китайской Народной Республики и ряда других стран Азии. Сделать Азию и Африку континентами мира и сотрудничества — таков был смысл 10 принципов, принятых на исторической Бандунгской конференции 1955 года. С важными инициативами, направленными на улучшение мира в Азии, выступили в последние годы страны, проводящие политику неприсоединения, в частности на своей четвертой конференции в Алжире. Можно вспомнить и многие другие конструктивные предложения того же характера.

Таким образом, идея обеспечения азиатской безопасности и сотрудничества коллективными усилиями есть плод политического опыта и поисков многих государств. Для того, чтобы эта идея была претворена в жизнь, нужны настойчивые, последовательные практические шаги многих государств, внимательный учет многих мнений и позиций.

Как великие реки образуются из десятков малых рек, из сотен притоков и ручьев, так и в международной политике действительно крупное дело нередко бывает результатом многих попыток, многих — больших и малых — инициатив, сливающихся в единый могучий поток.

Одна из самых назревших и неотложных задач на пути к прочному миру в Азии — это, конечно, полная ликвидация все еще пылающих или тлеющих очагов войны, устранение потенциальной военной угрозы в ряде районов континента. Именно поэтому Советский Союз настойчиво выступает за последовательную реализацию парижского соглашения по Вьетнаму, за прекращение войны в Камбодже в соответствии с коренными чаяниями патристических сил этой страны, за вывод иностранных войск из Южной Кореи и поддерживает программу КНДР, направленную на мирное, демократическое объединение Кореи.

По той же причине мы с полным пониманием и одобрением относимся к конст-

ПО ПУТИ СОЦИАЛИЗМА, ДРУЖБЫ И МИРА

(Окончание.)

Начало на 4-й стр.)

руктивным усилиям, предпринимаемым Индией, Пакистаном и Республикой Бангладеш в интересах дальнейшей нормализации обстановки в Южной Азии и установления здесь отношений подлинного добрососедства и сотрудничества. И мы с признательностью отмечаем, товарищи, что во всех этих вопросах Советский Союз и Монгольская Народная Республика единомысленны и действуют в одном направлении, как и подобает истинным друзьям и братьями!

Прямое отношение к обеспечению безопасности стран Азии имеет, безусловно, наиболее важная задача урегулирования конфликта на Ближнем Востоке, установления прочного и справедливого мира в этом важном районе.

Между тем положение на Ближнем Востоке не только не улучшается, но, наоборот, становится все более взрывоопасным. Этому способствует вызывающая, провокационная политика Израиля, открыто саботирующего дело мирного урегулирования — при явной поддержке извне. Точка зрения Советского Союза хорошо известна: единственный надежный путь к прочному миру на Ближнем Востоке — это полное освобождение всех оккупированных в 1967 году арабских земель, реализация законного права арабского народа Палестины на создание своей государственности, на самоопределение, а также надежная и авторитетная гарантия безопасности и независимости всех государств, втянутых ныне в сферу конфликта.

Все это может и должно быть достигнуто в рамках специально созданной для этого в соответствии с решениями ООН Женевской мирной конференции. За скорейшее возобновление ее работы мы выступаем и будем выступать вместе с дружественными арабскими государствами. Решения недавней конференции руководителей арабских стран, состоявшейся в Рабате, мы расцениваем как весьма конструктивные и укрепляющие единство арабского мира и позиции палестинских арабов.

Всем, кого это касается, мы еще раз заявляем со всей ясностью: Советский Союз был, есть и будет кровно заинтересован в быстрейшем прочном и справедливом мирном урегулировании на Ближнем Востоке. Этому мы будем добиваться в контакте и взаимодействии с братскими социалистическими странами, с нашими арабскими друзьями — с Египтом, Сирией, Ираком, с руководителями Организации освобожде-

ния Палестины, с Алжиром, Народной Демократической Республикой Йемен, в контакте и взаимодействии с другими государствами, которые проявляют искреннее желание внести свой вклад в достижение этой исключительно важной для всеобщего мира цели.

Очень важный элемент обеспечения безопасности в Азии — это установление и развитие добрых и прочных двусторонних отношений между азиатскими государствами. И мы можем с чистой совестью сказать, что и в это дело как Советский Союз, так и Монгольская Народная Республика вносят хороший вклад.

Мы в СССР высоко ценим сложившиеся у нас хорошие отношения со странами Азии: с братскими социалистическими государствами ДРВ и КНДР, с Республикой Южный Вьетнам, с нашим великим другом Индией, Афганистаном, Бирмой и Шри-Ланка, с Бангладеш и Пакистаном, с Японией, Ираном и Турцией и другими государствами величайшего континента земли. Мы стремимся и будем стремиться развивать и углублять эти отношения на взаимовыгодной основе и к пользе для общего дела мира.

Безусловно, товарищи, не существует магического средства, которое разом разрешило бы все проблемы азиатского континента. Но когда остаются позади бывшие конфликты, когда крепнут дружественные отношения между азиатскими государствами, когда налаживается двустороннее сотрудничество в созидательных целях, мы вправе говорить — это и есть те элементы, из которых строится здание прочного мира на азиатской земле.

Разумеется, было бы хорошо, если бы в этом процессе достойное участие приняло и такое крупное азиатское государство, как Китайская Народная Республика. К сожалению, как вы хорошо знаете, товарищи, нынешний политический курс Пекина идет вразрез с тенденцией разрядки напряженности.

Со своей стороны Советский Союз постоянно стремится к тому, чтобы советско-китайские отношения вошли в нормальное русло. Наша линия, линия XXIV съезда КПСС, остается неизменной. В отношении Китая, как и других стран, мы твердо придерживаемся принципов равноправия, уважения суверенитета и территориальной целостности, невмешательства во внутренние дела друг друга, неприменения силы. Мы готовы к восстановле-

нию дружбы и сотрудничества с китайским народом, к которому советские люди всегда питали и питают искреннее уважение.

На первый взгляд, вроде бы и руководители Китайской Народной Республики высказываются за нормализацию отношений с Советским Союзом. Беда, однако, в том, что слова у них расходятся с делом.

Фактически Пекин выдвигает в качестве предварительного условия ни больше ни меньше, как требование вывода советской пограничной охраны с ряда участков нашей территории, на которые китайские руководители теперь решили предъявить претензии, а посему стали именовать их: «спорными районами». И Пекин прямо заявляет, что будет согласен на переговоры по пограничному вопросу лишь после того, как его требование, касающееся так называемых «спорных районов», будет удовлетворено.

Совершенно ясно, товарищи, что подобная позиция является абсолютно неприемлемой, и мы ее отвергаем.

Что касается Советского Союза, то мы не выставляем никаких предварительных условий для нормализации отношений с Китаем, давно уже предлагаем китайской стороне перейти, наконец, к деловым и конкретным переговорам. Мы не претендуем ни на какие чужие территории, и в этом смысле для нас никаких «спорных районов» не существует. Мы, как известно, предложили заключить с КНР договор о ненападении, о неприменении друг против друга вооруженной силы с использованием любых видов оружия, включая обычное, ракетное и ядерное.

Такова наша позиция по актуальным вопросам отношений с Китайской Народной Республикой. И мы не теряем надежды, что здравый смысл и коренные интересы государств, в том числе и самой КНР, возьмут верх и дело действительной нормализации отношений между нашими двумя странами в конце концов двинется вперед.

Товарищи! В условиях начавшейся разрядки международной напряженности все яснее и шире проявляется стремление народов к устранению угрозы войны, к действительно прочному миру и плодотворному сотрудничеству. Движение в этом направлении требует упорной политической борьбы за преодоление сопротивления многих агрессивных по своей природе или просто косно мыслящих кругов. Однако, несмотря на многие препят-

ствия, могучая тенденция к разрядке и миру прокладывает все-таки себе дорогу.

По вполне понятным причинам немалую роль в этой связи играет состояние отношений между двумя такими крупными державами, как СССР и США. Осуществляя Программу мира, утвержденную XXIV съездом КПСС, мы добились за последние годы серьезных изменений в советско-американских отношениях — в сторону разрядки напряженности, в сторону развития взаимовыгодного сотрудничества в различных сферах. Это уже принесло несомненную пользу делу оздоровления международного климата в целом.

На днях, как вы знаете, в районе Владивостока у нас состоялась первая встреча с президентом США Фордом. В ходе этой встречи, которая прошла в хорошем, конструктивном духе, получил новое подтверждение и развитие курс на улучшение советско-американских отношений, наметившийся за последние годы. Вместе с министрами иностранных дел обеих стран мы с президентом имели возможность обсудить принципиальные вопросы советско-американских отношений, их дальнейшего укрепления и развития. При этом была со всей определенностью подтверждена решимость действовать так, чтобы развитие этих отношений все более и более эффективно служило решению исторической задачи: избавить человечество от угрозы новой мировой войны, укрепить всеобщий мир.

Естественно поэтому, что большое место в переговорах заняли поиски новых взаимоприемлемых возможностей ограничения, а затем и сокращения ракетно-ядерных вооружений обеих стран. И можно, товарищи, с уверенностью сказать, что в этом отношении во время владивостокской встречи был сделан существенный шаг вперед.

Мы условились с президентом Фордом, что в течение ближайших месяцев будет завершена работа над соглашением по этому вопросу, столь важному для мира и благополучия не только народов Советского Союза и Соединенных Штатов, но и всего человечества.

В свете сказанного понятно, что результаты новой советско-американской встречи в верхах нашли широкие благоприятные отклики по существу во всем мире. Мы отмечаем это с большим удовлетворением, так как видим в таких откликах проявление могучей, всенародной поддержки политики мира и международного сотрудничества, проводимой нашей партией и Советским государством.

Дорогие друзья! Сегодняшний замечательный праздник, эта встреча с монгольскими тружениками, с монгольскими руководителями еще раз дали нам возможность почувствовать ту сердечную атмосферу дружбы и братства, которая прочно господствует в наших отношениях. Большое вам спасибо за гостеприимство, за добрые слова, сказанные в адрес нашей партии и народа.

Позвольте также выразить глубокую благодарность Центральному Комитету Монгольской народно-революционной партии, Президиуму Великого Народного хурала и правительству Монгольской Народной Республики за оказанную мне большую честь — присвоение звания почетного гражданина Монгольской Народной Республики. Это решение ваших руководящих органов я воспринимаю прежде всего как высокую оценку той политики дружбы и братского сотрудничества с народной Монголией, которую всегда проводили и проводят наша ленинская партия и наше Советское государство. Что касается лично меня, то могу вас заверить, дорогие друзья, что я всегда буду активным борником укрепления и развития советско-монгольской дружбы.

Думая о будущем, о завтрашнем дне в советско-монгольских отношениях, хочу выразить уверенность, что мы будем вместе неустанно работать над дальнейшим развитием всестороннего сотрудничества Советского Союза и Монгольской Народной Республики, над дальнейшим укреплением нашего великого социалистического содружества.

Мы будем вместе бороться за то, чтобы на земле восторжествовали принципы мира и добрососедства, чтобы в международных отношениях было надежно обеспечено священное право народов на свободное, самостоятельное развитие.

Желаю вам, дорогие друзья, успехов и счастья!

Да здравствует монгольский народ, уверенно идущий вперед, к новым победам социализма!

Да здравствует славный авангард монгольских тружеников — Монгольская народно-революционная партия!

Да здравствует вечная и нерушимая советско-монгольская дружба!

Пусть торжествует мир и коммунизм!

(Речь Л. Брежнева неоднократно прерывалась бурными, продолжительными аплодисментами, возгласами «Ура!»).

РЭХА

ПАД

СКЛЯПЕННЯМІ

СТРАГАВА

Адразу скажу, што размова пойдзе пра музей, які не мае сабе роўных у свеце. Гэта сапраўдны помнік нацыянальнага пісьменства. А знаходзіцца ён у чэшскай Праге, на Градчанах, дакладней, у старадаўнім Страгаўскім манастыры.

Прывяло мяне туды не жаданне «культурна адпачыць», як гэта часта пішацца ў турыстычных даведніках, а патрэба адшукаць матэрыялы, якія дапоўнілі б многія старонкі культурных сувязей паміж Беларуссю і Чэхаславакіяй.

Музей нацыянальнага пісьменства дае наведвальніку ўяўленне аб ролі пісьмовага слова і кнігі ў гісторыі чэшскага народа. Тут выстаўлены старадаўнія, адзіныя ў сваім родзе, рукапісныя, прыгожа аздобленыя хронікі, бібліі і ўпершыню ў Чэхіі друкаваныя, але ручным спосабам ілюстраваныя кнігі XV стагоддзя. Такім інструментам карыстаўся першадрукар славянскага Усходу наш славуці Франціск Скарына.

У 800-гадовай бібліятэцы Страгаўскага

манастыра знаходзіцца больш за 100 000 тамоў рэдкіх кніг і 4 000 рукапісаў. Яна разам з літаратурным архівам з'яўляецца галоўнай калекцыяй музея. Не маюць цаны такія інкунабулы, як «Запіскі пра галскую вайну» Юлія Цэзара (Рым, 1469 г.) ці «Сусветная хроніка» Шэдэля, выдадзеная ў Нюрнбергу, у якой змешчаны самы старадаўні від Прагі.

Вялікую цікавасць для нас маюць матэрыялы па беларусістыцы. Калі праглядаеш так званую «Росіку» літаратурнага архіва, якую склаў у 1962 годзе Францішак Бацьга, то мімаволі звяртаеш увагу на такія імёны, як Антоні Флароўскі (аўтар многіх даследчых работ пра Скарыну), Павел Шафаржык (вучоны-славіст). У музеі зберагаюцца перапісаныя рукой Шафаржыка з рукапісу З. Хадароўскага ў 1837 годзе беларускія народныя песні. Гэта вельмі дарагія нам тэксты. Тут жа дасланая Осіпам Бадзянскім Паўлу Шафаржыку яшчэ адна нізка беларускіх народных песень.

Музей дае магчымасць пазнаёміцца з пісьмамі да А. Кіркора, з пісьмамі Я. Карскага ў Прагу, з іншымі матэрыяламі.

Музей пісьменства валодае зараз архівам чэшскага паэта Іосафа Горы (1891—1945), даўняга сябра беларускай літаратуры. Гэта ён у 1927 годзе ў часопісе «Кмен», які рэдагаваў Юліус Фучык, пісаў аб сустрэчы з беларускімі пісьменнікамі: «Хто з нас дзякуючы славянскай узаемнасці не ведае аб існаванні беларускай літаратуры? І хто б пра яе ведаў, калі б не рэвалюцыя, якая яе вызваліла?»

У 1925, 1927, 1935 гадах Прагу наведваў Янка Купала. І. Гора пераклаў многія творы Я. Купалы, стаў яго шчырым сябрам. Новыя матэрыялы, што маглі б расказаць аб творчым супрацоўніцтве гэтых двух людзей, спадзяюся, можна адшукаць у архіве І. Горы.

С. ПАНИЗНИК.

ПЕРШ ЗА ЎСЁ — ПРАЎДА

БРЭСЦКАМУ АБЛАСНОМУ ДРАМАТЫЧНАМУ ТЭАТРУ
ІМЯ ЛЕНІНСКАГА КАМСАМОЛА БЕЛАРУСІ—30 ГОД

Тутэйшыя акцёры аднойчы сустрэчы з глядачамі папрабавалі аўдыторыю адказаць на пытанне: «Навошта вы ходзіце ў тэатр?» Выказванні былі самыя розныя. Запомніўся адказ дзяўчынікі-дзевяцікласніцы: «Таму што ў тэатры я плачу або смяюся...» Ёй запырэчылі, сказаўшы, што такое выпадае чалавеку і па-за сценамі тэатра, але дзяўчынка настойвала на сваім: маўляў, не, тут мы плачам і смяёмся неяк разам, пры гэтым захапляемся або, наадварот, абураемся нечым жыццёва важным. Пры ўсёй наўнасці такога меркавання — яно вернае. І ўвогуле, і ў дачыненні да калектыву тэатра ў горадзе над Бугам.

Калі тэатру было ўсяго пяць год, каля яго фасада пасадзілі вярбу. Кволая галінка, якая расла на вачах у акцёраў, ператварылася ў разгалістае дрэва. І самі яны — садружніцка мастакоў-адаптаваў — з гадамі таксама мужнелі, набывалі новыя якасці. Быў перыяд стагнавання, перыяд пошукаў агульнай творчай мовы. Быў час узлёту, калі ансамбль брэсцкіх артыстаў адчуў сябе здольным вырашаць адкажальныя задачы. Менавіта тады, яшчэ да пошукаў пісьменніка С. Смірнова, тэатр аднавіў на сцэне подзвіг абаронцаў Брэсцкай крэпасці. У рэпертуары з'яўляецца і сцэнічная Ленініна — спектаклі з вобразам правадара рэвалюцыі ў цэнтры падзей. У промнях рампы ажываюць старонкі сучаснай класікі — Шэкспір і Шылер, Кальдэрон і Лопэ дэ Вэга, Талстой і Чэхаў, Бамаршэ і Нушыч, Горкі і Шоў...

Але самі па сабе Бамаршэ і Чэхаў яшчэ не гарантуюць тэатру поспех. Трэба ўсхваляваць глядача. Перш за ўсё — праўдай у паказе чалавечых пачуццяў і імкненняў. Праўдай, што разумеецца як мастацкая сутнасць падзей рэчаіснасці. І лепшыя работы брацтва сведчаць аб тонкім разуменні сцэнічных твораў. Напрыклад, шэкспіраўскі «Атэла» з народным артыстам БССР А. Логінавым у галоўнай ролі ўзнімае на вяршыню трагедыянага гучання, а «Тры сястры» былі, умоўна кажучы, выпісаны акарэльнымі фарбамі, такімі дарэчымі ў лірычнай споведзі чалавечай душы. Публіцыстычны пафас вызначае, скажам, спектакль «Трэцяя варта», дзе, акрамя ўсіх іншых перыпетыяў, ідзе і паядынак розумаў — рэвалюцыянера М. Баўмана і буйнога заводчыка С. Марозава.

Вядома, такую творчую мабільнасць можна растлумачыць удалым падборам трупы. Але не толькі ў гэтым залог паспяховай дзейнасці тэатральнага калектыву ў Брэсце. Трыццаць гадоў назад, калі ўрад БССР

прымаў рашэнне аб утварэнні ў толькі што вызваленай ад нямецка-фашысцкіх акупантаў рэспубліцы новага тэатра, аснову яго трупы складалі выпускнікі Маскоўскага гарадскога вучылішча, выхаванцы педагогаў-мхатаўцаў Н. Свабодзіна, А. Жыльцова, С. Калініна, В. Гатоўцава. Выпадковасці ў гэтым не было. Першы і другі БДТ (вядучыя ў Беларусі тэатры, вядомыя цяпер пад імёнамі тэатра імя Янкі Купалы і тэатра імя Якуба Коласа) фарміраваліся ў рэчышчы перадавой школы рускага сцэнічнага мастацтва, арганічна ўбіраючы ў сябе нацыянальныя традыцыі.

Сёння, калі мы апладзіруем брэсцкім артыстам, нас радуе вернасць калектыву тым тэатрычным палажэнням, на якіх іх вучылі быць мастакамі іменна мхатаўцаў. Праўда, цяпер можна хутка пералічыць тых з маладзых у 44-м годзе артыстаў, якія прапрацавалі ў горадзе над Бугам усе трыццаць год, але ўсё ж нешта самае галоўнае надзейна аберагаецца тут і рэжысурай і акцёрамі. Цяперашні галоўны рэжысёр народны артыст БССР Георгій Волкаў і заслужаны артыст БССР Юрый Уласаў, стваральнікі вялікай галерэі вобразаў у класічным і сучасным рэпертуары, маглі б многае расказаць аб тым, як у «Маладой гвардыі» па раману Фадзеева і ў «Мачасе» Бальзака, у «Крадзях» Лондана і ў «Іркуцкай гісторыі» Арбузава — пры ўсіх імкненнях да новых форм увасаблення драматургічнага матэрыялу — трупы застаецца на пазіцыях псіхалагічнай дакладнасці чалавечых паводзінь і перажыванняў, дакладнасці, завешчанай усім вопытам папярэдніх пакаленняў мастакоў сцэны нашай краіны.

Тэатр імя Ленінскага камсамола Беларусі... Высокае імя, якое абавязвае. І калектыву нястомна вядзе пошукі ў галіне рэпертуару і ў галіне манеры зносінаў з глядачом. У гэтых пошуках адно з галоўных месцаў належыць рэжысуры, якая палімаду тэмпераментна аднаўляе на сцэне старонкі і гераічнага юнацтва часоў Кастрычніцкай рэвалюцыі, Вялікай Айчыннай вайны і нашых мірных дзён. Так, былі галоўны рэжысёр Другога БДТ Мікалай Міцкевіч, стаўшы мастацкім кіраўніком калектыву ў Брэсце на раннім этапе, захапляў маладых калегаў «Юнацтвам бацькоў» Б. Гарбатава. Потым быў «Аповесць аб сапраўдным чалавеку» Б. Палявога. Побач са спектаклем «Як гартавалася сталь» М. Астроўскага ігралася класічная «Любоў Яравая» К. Транёва, а сёння брацтва паказвае праблемныя спектаклі па п'есах сучасных пісьменнікаў — «Самы шчаслівы

чалавек» А. Пінчука і «Беражыце белую птушку» М. Мірашнічэнка.

Нядаўна мне давалося рэдагаваць кнігу «Гады, спектаклі, ролі...», напісаную дырэктарам тэатра, заслужаным дзеячам культуры БССР Леанідам Валчэцкім. Гэта нарыс дзейнасці калектыву за трыццаць год. «У самых удалых спектаклях тэатра, — піша аўтар, — выхаванне новага чалавека паказваецца не як абстрактнае самаўдасканаленне асобы, а як грамадска-мэтанакіраваны працэс, дзе ў працоўных справах чалавека выступаюць яго маральныя перакананні, а канфлікты вытворчага плана (службовыя) выяўляюць маральна-этычныя імкненні кожнага».

Сапраўды, у спектаклях «Гонар» па кнізе Г. Медынскага, «Выклік багам» А. Дзялендзіка, «Шануй бацьку свайго» В. Лаўрэнцьева таксама, як і ў «Самым шчаслівым чалавеку», нібы задавалася пытанне маладому герою: якім ты хочаш быць (а не «здавацца», не «выглядаць») у святле свайго духоўнага максімалізму і юнацкай прагі сумленнага жыцця? Сістэма ўчынкаў і неабходнасць тут жа адказаць на гэтае пытанне, не задумваючыся аб выніках, рабіла і робіць персанажы такіх твораў тэатра актыўна ўздзейнічаючымі на тых, хто займае месца ў зале.

У розныя гады на дзіва дакладнымі былі на брэсцкіх падмостках вобразы маладых людзей нашага часу, створаныя народнымі артыстамі БССР Т. Заронак і Г. Волкавым, заслужанымі артыстамі БССР Т. Канавалавай, Г. Токаравым, Л. Старажавай, С. Еўдэшнікава... А як пранікнёна гучыць тут тэма каханія, здольнага акрыліць чалавека і адкрыць перад ім усю прыгажосць свету! Маладая аўдыторыя з захапленнем сустракае на «Іркуцкай гісторыі» такі абмен рэплікамі паміж героямі: «А ці праўда, што, пакахаўшы, чалавек простаецца, як кветка ад святла?» — «І так бывае...» І ў зале ўспыхвала авацыя: тэатр сцярджаў веру ў вечныя каштоўнасці чалавечай натуры.

І гэта ён імкнецца рабіць у кожным спектаклі. Няхай цяпер іграецца старомодная меладрама А. Сумбатава-Южына «Сокалы і вароны», а заўтра зладзёны памфлет А. Макаёнка «Зацюканы апостал», у адзін вечар тут ідзе лірычная п'еса пра падлегка «Не турбуйся, мама!» сучаснага грузінскага пісьменніка Н. Думбадзе, а ў другі — паэтычная легенда башкірскага паэта М. Карыма «У ноч зацьмення месяца», калектыву заўсёды акцэнтую ўвагу на высародстве светлых парыванняў людзей у іх барацьбе за шчасце.

Трыццаць год — узрост сталасці. Такім і сустракае свой юбілей тэатр горада над Бугам. У яго бываюць і творчыя пралікі, няўдачы, памылкі: жывая справа. Аднак тыя дасягненні, якімі ён славіцца, сведчаць аб багатым патэнцыяле трупы. Нават калі б на яго творчым рахунку была адна такая творчая перамога, як спектакль «Брэсцкая крэпасць» па драме К. Губарэвіча (ён сыграны калектывам больш як 800 разоў — выпадак у практыцы абласных тэатраў унікальны), то і тады мы мелі б усе падставы быць удзячнымі тэатру за яго майстэрства. Пастаўлены заслужаным дзеячам мастацтваў БССР А. Міронскім, спектакль далучыў да гераічнага подзвігу абаронцаў Брэсцкай крэпасці тысячы і тысячы глядачоў. У вечар «Брэсцкай крэпасці» няма абыхавых ні ў зале, ні на сцэне. Так ажывае ў промнях рампы заповітнае. Так даходзіць да нас голас дарагіх нам людзей. Так чэрпаем мы духоўныя сілы ў мужнасці бацькоў і дзядоў.

На прафесійную сцэну маладая салістка Беларускай дзяржаўнай філармоніі Галіна Пялёвіна прыйшла з самадзейнасці. У рэпертуары спявачкі — беларускія народныя песні, сучасныя эстрадныя творы. НА ЗДЫМКУ выступае Галіна ПЯЛЁВІНА. Фота І. ПАУЛАВА.

ПОШУКІ НОВЫХ ЗОРАК

На афішах свята «Беларуская музычная восень» побач з імёнамі маладых выканаўцаў з нашай рэспублікі часта было пазначана — лаўрэат V Усесаюзнага конкурсу артыстаў эстрады. Конкурс адбыўся напярэдадні, і поспех беларускіх спевакоў, музыкантаў на ім — агульнапрызнаны. Гэтую падзею ў гутарцы з нашым карэспандэнтам пракаментаваў заслужаны артыст БССР Віктар ВУЛЯЧЫЧ.

— V Усесаюзнага конкурсу артыстаў эстрады праходзіў у Маскве ў тры туры. У ім прынялі ўдзел каля тысячы выканаўцаў з усіх саюзных рэспублік. Спачатку конкурсныя канцэрты ішлі па жанрах. Мне давалося быць членам журы ў вакалістаў. Мы праслухалі 126 спевакоў і 20 вакальна-інструментальных ансамбляў. Узрадаваў агульны ўзровень выступаўшых. Гэта былі добра падрыхтаваныя, прафесійна граматычна выкарыстаны, якія любяць і разумеюць савецкую песню, з радасцю нясуць яе слухачам.

— Віктар Лук'янавіч, хто былі вашы калегі па журы?

— Спецыялісты, шчыра заклапочаны далейшым росквітам мастацтва эстрады. Узначалі журы дырыжор эстрадна-сімфанічнага аркестра Усесаюзнага радыё і тэлебачання Юрый Сіланцёў, яго членамі былі кампазітары Аляксандра Пахмутова, Мікіта Багаслоўскі, спявакі Леанід Уцёсаў, Гелена Веліканова, Іосіф Кабзон... Прысутнічалі крытыкі, мастацтвазнаўцы.

— Спявака Віктара Вулячыча больш звыкла бачыць на сцэне, на экране тэлевізара найнапярэйшым прадстаўніком савецкай песні, беларускай музыкі. Відач, уласны вопыт, адчуванне ўнутранага стану спевака, больш тонкае разуменне задумкі выканаўцы дапамагалі вам справіцца з абавязкамі суддзі?

— Членаў журы называць суддзямі можна толькі ўмоўна. Бо глядачы прымушаюць артыста трымаць экзамен на кожным канцэрце, усё жыццё. А прафесійная ацэнка на конкурсе — гэта нібы рэкамендацыя, што адкрывае шлях да самай шырокай аўдыторыі. Мой шлях у вялікае мастацтва таксама пачаўся з перамогі ў конкурсе на лепшае выкананне савецкай песні. Потым было шмат іншых — усесаюзных і міжнародных — конкурсаў. Удзел у кожным з іх з'яўляецца добрай школай. Высока цяно ў такіх сустрэчах магчымасць пазнаміцца з самымі рознымі выканаўцамі. Такія зносіны дазваляюць шліфаваць сваё майстэрства, плённа шукаць сваю індывідуальнасць, не паўтараць знойдзенае іншымі. Тое, што я гавару пра сябе, спраўдлівае і для конкурсу, з якога пачалася наша гаворка. Творчы пошук, імкненне мець сваё адметнае аблічча, сваю тэму і манеру ўяўляецца мне нават больш важным, чым атрыманы дыплом ці званне лаўрэата.

— Наколькі я разумею, менавіта названыя вамі якасці выканаўцы і вялі яе да перамогі. Прадстаўце, калі ласка, беларускіх пераможцаў.

— Пасланцы нашай рэспублікі выступілі надзвычай удала. Амаль усе ўдасцены ўзнагарод. Сталі лаўрэатамі цымбалістка Таццяна Чанцова і Віцебскі актэт балалаек (першая прэмія); вакалісты Валерыя Кучынскі і Надзея Якімава (другая прэмія); вакальна-інструментальны ансамбль «Верасы» і бялянска Людміла Лясун з Гродна (трэцяя прэмія); ансамбль цымбалістаў з Мінска стаў дыпламантам конкурсу.

Спявака Валерыя Кучынскага аматары савецкай песні ведаюць не першы год, у яго багаты вакальны даныя, немалы вопыт работы, удзелу ў конкурсах. У рэпертуары маладой салісткі Беларускай дзяржаўнай філармоніі Надзеі Якімавай — народныя песні. Яна роўна выступіла ва ўсіх трох творах. Спявачка і суправоджаючы яе ансамбль вызначаліся нацыянальным каларытам, добрым густам, прыемнай манерай выканання. Вакальна-інструментальны ансамбль «Верасы» на першым туры «не паказаўся» членам журы, і яго хацелі зняць. Давялося спрачацца, адстойваць сваю думку, што гэта вельмі цікавы калектыв. Пасля другога тура сумненняў не было — дапусціць на трэці. Віцебскі актэт балалаек — жаночы калектыв. Відабчанкі прадэманстравалі выключна шырокія магчымасці сціплага інструмента. «Гумарэскі» Я. Глебава ў іх выкананні выклікалі сапраўднае захапленне. Актэт перамог у спаборніцтве каля пяцідзесяці сапернікаў — калектываў і асобных выканаўцаў на народных інструментах.

— Ваша самае яркае ўражанне ад конкурсу?

— «Арыэль», вакальна-інструментальны ансамбль з Чэлябінска. Ён здзівіў і ўзрадаваў тым, што знайшоў нечакана новае і дакладнае на, здавалася б, бясконца сходжаных сцэнах. Ансамбль пацвердзіў тую вечную для мастацтва ісціну, што шлях пошукаў бясконцы, але адзіна пльёны. Пастаянна знаходзіцца ў рамках эстраднага жанру, чэлябінцы дакладна і ярка паказалі рускую народную песню, беражліва захаваўшы яе інтанацыі. Сучасныя аранжыроўкі, высокае прафесійнае мастацтва калектыву заслужана прынеслі яму званне лаўрэатаў і першую прэмію. Падобным адкрыццём у свой час на такім жа конкурсе былі нашы «Песняры».

— Падводзячы вынікі конкурсу, можна сказаць, што на небасхіле эстраднага мастацтва заззялі новыя зоркі і сузор'і.

— Я б удкладніў толькі: яны ўзніклі ад сплаву таленту і працы. А конкурс даў магчымасць ацаніць іх яркасць і месца на «небасхіле», адначасова прадставіўшы аматарам эстрады ўсёй нашай краіны.

Сцэна са спектакля «У ноч зацьмення месяца», пастаўленага ў Брэсцкім абласным драматычным тэатры. Фота П. ЛАУРУСІКА.

Барыс БУР'ЯН.

ПАРАД

СПАРТЫЎНАГА

МАЙСТЭРСТВА

Гукі спартыўных маршаў, калоны стройных юнакоў і дзяўчат сталі неад'емнай часткай кожнага вялікага свята. 15 тысяч фізкультурнікаў было, напрыклад, на дэманстрацыі ў гонар 57-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі на Цэнтральнай плошчы Мінска. Яны прадстаўлялі тут больш чым двухмільённы атрад людзей розных узростаў — членаў шасці спартыўных таварыстваў Беларусі.

Аляксандр Мяздзведзь, Вольга Корбут, Таццяна Самусенка і іншыя спартсмены нашай рэспублікі вядомы сёння ўсю свету. Яны неаднаразова выходзілі пераможцамі на буйнейшых міжнародных спаборніцтвах. Але няпроста быў шлях да трыумфу. Ён пачынаўся ў паслякастрычніцкай Беларусі фактычна з нуля. Дзмітрый Болдыраў, аўтар кніжкі «Парад спартыўнага майстэрства», што выйшла ў «Бібліятэцы газеты «Голас Радзімы», прыгадвае першыя крокі беларускага спорту, прыводзіць вытрымкі з дакументаў тых год. На іх фоне сённяшнія поспехі выглядаюць асабліва ўнушальна.

Спартыўныя збудаванні Мінска — Палац спорту, Палац воднага спорту, стралковы стадыён, спорткомплекс у вёсцы Раўбічы — не раз станавіліся арэнай усесаюзных і міжнародных спаборніцтваў. Стадыёны, плавальныя басейны, спартыўныя залы пабудаваны ва ўсіх гарадах рэспублікі, у многіх калгасах і саўгасах, на прамысловых прадпрыемствах. Вы-

сокакваліфікаваных трэнераў і настаўнікаў фізкультуры для агульнаадукацыйных школ рыхтуюць Беларускі інстытут і Віцебскі тэхнікум фізкультуры, Гомельскі універсітэт. Штогод на правядзенне спартыўных мерапрыемстваў і будаўніцтва дзяржава асігуе мільённыя сродкі.

Пастаянна расце майстэрства нашых спартсменаў і іх вядомасць у краіне і за мяжой. Немагчыма назваць ні аднаго чэмпіянату Еўропы, свету ці Алімпійскіх гульняў, дзе прадстаўнікі Беларусі не ўзнімаліся б на вышэйшыя ступенькі п'едэстала гонару. Толькі ў 1973 годзе яны прывезлі на Радзіму 20 залатых, 8 сярэбраных і 1 бронзавы медаль. Чэмпіёнамі свету сталі гімнастка Галіна Логвінава, весляры Мікалай Хахол, Тамара Папова, Ларыса Кабакова, барцы Васіль Сольжын, Уладзімір Зубкоў, Леанід Ліберман, стралкі Генадзь Галкін, Аляксандр Кядзяраў.

Выключныя поспехі прадстаўнікоў Беларусі ў вялікім спорце з'яўляюцца заканамерным вынікам масавасці фізкультурнага руху ў Краіне Саветаў. Нашы «зоркі», што дзівяць свет, рабілі першыя крокі да п'едэстала гонару на ўроках фізкультуры, на школьных спаборніцтвах ці раённых алімпіядах. Фізічнае выхаванне абавязкова ў агульнаадукацыйных школах краіны, яно з'яўляецца неад'емнай часткай фарміравання гарманічнай асобы — чалавека новага грамадства.

Заняткі фізкультурай і спортам карысныя людзям розных узростаў. І прыняты ў 1971 годзе новы комплекс «Гатоў да працы і абароны» прад'яўляе дыферэнцыраваны патрабаванні. Яго нарматывы раздзелены на пяць ступеняў: «Смелыя і спрытныя (10-13 гадоў)»; «Спартыўная змена» (14-15), «Сіла і мужнасць» (16-18), «Фізічная дасканаласць» (19-34 для жанчын і 19-39 для мужчын), «Бадзёрасць і здароўе» (35-55 і больш для жанчын, 40-60 гадоў і старэй для мужчын).

Асобна варта спыніцца на Мінскай школе загартуўкі, якая

адкрыта для людзей старэйшых узростаў. Заняткі ў ёй не толькі дапамаглі некалі хворым людзям палепшыць свой стан, але многіх вярнулі да актыўнай творчай дзейнасці. Назіранні ўрачоў сталі прадметам абмеркавання на ўсесаюзнай навукова-практычнай канферэнцыі ў Мінску, а вывады, зробленыя спецыялістамі, бесспрэчна, пойдучы на карысць сотням і тысячам людзей.

Дзмітрый Болдыраў — спартыўны журналіст, супрацоўнік рэспубліканскай газеты «Фізікультурнік Белоруссии». Яму часта даводзіцца сустракацца з аматарамі спорту ў гарадах і вёсках, гутарыць з трэнерамі і настаўнікамі, браць інтэрв'ю ў замежных гасцей, што прыязджаюць у нашу рэспубліку на спаборніцтвы. І яго цікаваць без барацьбы і хваляванняў, воля і мужнасць якіх загартоўваецца нялёгкай працай на бегавых дарожках, гімнастычных снарадах, у небе і на вадзе.

Па выпадковаму супадзенню чарговая кніжка з «Бібліятэчкі газеты «Голас Радзімы» выйшла з друку неўзабаве пасля аб'яўлення Масквы сталіцай летніх Алімпійскіх гульняў 1980 года. Пра Мінск у рашэннях Міжнароднага алімпійскага камітэта, зразумела, не згадвалася. Але чытачам «Парад спартыўнага майстэрства» дасць поўнае ўяўленне пра тэндэнцыі развіцця савецкага спорту, пра мэты і прыніцы масавага фізкультурнага руху. На прыкладзе Беларусі, адной з пятнаццаці саюзных рэспублік, выдатна паказаны не толькі наш вопыт па падрыхтоўцы спартсменаў высокага класу, але і ўменне праводзіць спаборніцтвы буйнога маштаба.

Здымкі, змешчаныя ў канцы кніжкі, прыемна дапаўняюць расказ спартыўнага журналіста.

В. ТРЫГУБОВІЧ.

Калі жанчына садзіцца ў крэсла да баранавіцкага майстра Валянціны Дзем'яновіч, яна можа быць упэўнена, што прычоска атрымаецца не толькі моднай, але будзе ёй да твару, бо Валянціна, акрамя прафесійнага майстэрства, валодае яшчэ і тонкім густам мастака. В. Дзем'яновіч — неаднаразовая пераможца рэспубліканскіх і ўсесаюзных конкурсаў цырульнікаў. Зробленая ёю прычоска была прызнана адной з лепшых і на традыцыйным міжнародным конкурсе цырульнікаў сацыялістычных краін на прыз «Дружбы», які праходзіў у Празе.

НА ЗДЫМКУ: Валянціна ДЗЕМ'ЯНОВІЧ за работай.

Фота Э. КАБЯКА.

ГУМАР

— У цябе цудоўная дача! А якая машына! Цяпер табе, напэўна, больш нічога не патрэбна!

— Трэба...
— Што?
— Алібі...

Місіянер у пустыні сустраўся са львом. З жахам ён моліцца:
— Ежо, унушы гэтаму льву хрысціянскія пачуцці!
Лей садзіцца на заднія лапы, схіляе галаву і вымаўляе:
— Блаславі, госпадзі, ежу, якую я зараз прыму!

Аднаго афіцыянта спыталі, якая ў яго самая запаветная мара. Крыху падумаўшы, ён адказаў:
— Каб наведвальнікі рэстарана абедалі дома, а чайвья прысылалі на пошце.

— Прабачце, сін'ёр дырэктар, я хацеў бы сказаць вам тое-сёе...

— Калі ласка, дарагі Росі!
— Няшчасны калега Б'янкі памёр. Я не мог бы заняць яго месца?

— Згодзен. Дамойцеся з бюро пахавальных паслуг.

Шарлота была запрошана са сваім жаніхом на званы вечар і спецыяльна для гэтага пашыла сабе сукенку. Калі яна прыйшла ў гасці, то ўбачыла, што ўсе крэслы і кананы абабіты той жа тканінай, з якой пашыта яе сукенка.

— Мне давядзецца балбатаць безупынку, — прашаптала Шарлота.

— Чаму?
— Каб мяне не прынялі за крэсла...

Голас Радзімы

ПАВАЖАНЫЯ ЧЫТАЧЫ!

ЦІ ПАКЛАПАЦІЛІСЯ ВЫ АБ ТЫМ, КАБ І У БУДУЧЫМ, 1975 ГОДЗЕ, ДА ВАС У ДОМ ПРЫХОДЗІЛА ЖАДАНАЯ ГОСЦЯ З БЕЛАРУСІ — ГАЗЕТА «ГОЛАС РАДЗІМЫ»?

ГАЗЕТА ЗНАЁМІЦЬ ЧЫТАЧОУ З ЭКАНАМІЧНЫМ, ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНЫМ І КУЛЬТУРНЫМ ЖЫЦЦЁМ БЕЛАРУСКОЙ ССР, РАСКАЗВАЕ АБ МІЖНАРОДНЫХ СУВЯЗЯХ РЭСПУБЛІКІ, АХВОТНА АДКЛІКАЕЦЦА НА ПРОСЬБЫ ЗЕМЛЯКОУ, АДКАЗВАЕ НА ІХ ПЫТАННІ.

НАПАМІНАЕМ, ШТО У КРАІНЕ, ДЗЕ ВЫ ЖЫВЯЦЕ, НА «ГОЛАС РАДЗІМЫ» МОЖНА АФОРМІЦЬ ПАДПІСКУ ПРАЗ ФІРМЫ І АРГАНІЗАЦЫ, ЯКІЯ СУПРАЦОЎНІЧАЮЦЬ З «МІЖНАРОДНАЙ КНІГАЙ». НИЖЭЙ МЫ ПРЫВОДЗІМ АДРАСЫ НЕКАТОРЫХ З ГЭТЫХ ФІРМ У АЎСТРАЛІІ, БЕЛЬГІІ, ВЕНЕСУЭЛЕ, ГАЛАНДЫІ, ІТАЛІІ, МЕКСІЦЫ, НОВАЙ ЗЕЛАНДЫІ, ФРАНЦЫІ, ШВЕЙЦАРЫІ:

АЎСТРАЛІЯ

New World Booksellers,
425, Pitt Street,
Sydney, N. S. W. 2000

International Bookshop,
Pty, Ltd.,
2nd Floor, 17, Elizabeth Str.,
Melbourne, Victoria 2000

Peoples Bookshop,
27, Wright Court,
Adelaide,
South Australia 5000

БЕЛЬГІЯ

Agence et Messageries
de la Presse
1, rue de la Potite-Ile
Bruxelles 7

Les Amitiés
Belgo-Soviétiques
21, rue du Méridien
Bruxelles 3

ВЕНЕСУЭЛА

Distribuidora Progreso
Apartado 14360
Caracas

ГАЛАНДЫЯ

«Pegasus» Boekhandel
Leidsestraat 25
Amsterdam

Ster-boek
Visserstaat 23
Groningen

ІТАЛІЯ

Associazione
Italia-URSS
Sezione di Milano
Via Dogana, 4
Milano

ПАДПІСНЫ ІНДЭКС ГАЗЕТЫ «ГОЛАС РАДЗІМЫ» — 72884. КОШТ ПАДПІСКІ НА АДЗІН ГОД — 2 АМЕРЫКАНСКІЯ ДОЛАРЫ.

КАЛІ ВЫ ВЫРАШЫЛІ ПАДПІСАЦЦА НА ГАЗЕТУ «ГОЛАС РАДЗІМЫ», ПАРАЙЦЕ ВАШЫМ ЗНАЁМЫМ ЗРАБІЦЬ ТОЕ Ж САМАЕ.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.

ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-65-84, 33-03-15, 33-65-91, 33-15-15.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. № 1592.